

Zapatistlerin Perspektifinden Ekonomi Politik - II

Anarşist Ekonomi Tartışmaları (23)

Subcomandante Insurgente Moisés

03.01.2017

İçindekiler

Subcomandante Insurgente Moisés'm Konuşması - 4 Mayıs 2015	3
--	---

Anarşist Ekonomi Tartışmaları başlıklı yazı dizimizin bu bölümünde, önceki sayıda ilk bölümünü yayımladığımız, Subcomandante Insurgente Moisés'in, Zapatistlerin ekonomik pratiğini ve özgün çözümlerini içeren sunumuna devam ediyoruz. Bu bölümde, Zapatistlerin kapitalizme direnirken yaşamı nasıl yeniden yarattıkları ve direnmeyen toplumların yaşadıkları irdeleniyor.

Subcomandante Insurgente Moisés'in Konuşması - 4 Mayıs 2015

Bütün bu anlattıklarımın sonra, kendi tarihimize baktığımızda, sorduğumuz soru şudur: Kapitalizm altında, gittikçe daha fazlasını almak için, bizim üstümüzde tahakküm kurma şekillerini neden değiştirdiler? Biz ezilenler neden aynı şekilde devam ediyoruz?

Bu soruları kendimize soruyoruz çünkü partici kardeşlerimiz -onlara böyle diyoruz çünkü bize zarar vermeyen, kardeşlerimiz- dediğimiz partileri diğerlerinden ayırıyoruz. Lanet olası paramiliterlere kardeşlerimiz demeyeceğiz.

Neyse, partici kardeşlerimizin durumu böyle. Halk tarafından bilinir olduğumuzda, yoldaş Vilma'nın dediği gibi, biz Zapatistler Toprak Ana'mızı iyileştirdik. Sanki anamızı bizden ayırmışlardı ve bizim onun olduğu yeri bulmamız gerekiyordu ve onu bulduğumuzda onu geri almamız gerekiyordu. Bunu söylemenin birçok yolu var ama mesele onu geri almaktır, kendi aramızda kavga etmek değil.

Anamızı bizden ayırdılar ve örgütlenmeye başladık. Önce örgütlenmek gerekir ve biz de bunu yaptık. Onu geri alabilmek için kadınlar ve erkekler olarak örgütlenmek zorundaydık. Bunu söylemenin başka bir yolu yok.

Her şey Toprak Ana'dan kaynaklanır. Bu yüzden onu kurtarmamız gerekiyordu ve onu nasıl işleyeceğimizi bulmak için örgütlenmeye başladık. Yıllar geçtikçe, kötü hükümet, patronlar ve toprak sahipleri bizlerin, Zapatistlerin yüzünden, bu toprakların, bu binlerce hektarın artık üretken olmadığını söylemeye başladılar. Ve biz Zapatistler bunu kabul ediyoruz: Bu topraklar toprak sahipleri için ya da kapitalizm için üretken değil. Bizim için üretken, çünkü şimdi üretilen şey, eskiden toprak sahiplerinin ürettiği binlerce büyük baş hayvan değil. Şimdi üretilen aynı bunun gibi binlerce ve binlerce mısır koçanı.

Toprak sahiplerinin bizden ayırdığı topraklarda, Toprak Ana bize önce bunun gibi ufak mısır koçanları verdi. Ve onları bizden aldılar. Bizim bu toprakları herhangi birinden ayırdığımız yalandır. Toprak Ana'ya o kadar kötü davranmışlar ki, ilk aldığımız hasatlar ufaktı. Dedelerimiz toprağı nasıl işleyeceklerini biliyorlardı ve biz de adım adım kendi yolumuzu baştan bulduk, yine Toprak Ana'yla birlikte.

Bu kurtarılmış toprakları kolektif olarak işliyoruz. "Kolektif olarak" diyoruz ama bunun nasıl yapılacağını bulmak için çok pratik yapmak gerekiyor. Örneğin başta toprağı hepimiz birden kolektif olarak işlemeye başladık. Yani, kimsenin kendi milpası (mısır tarlası) yoktu. Hepimiz tamamen birlikteydik. Sonra, çok fazla yağmur, kuraklık ya da fırtına sorunlarıyla karşılaştık ve kayıplardan çok zarar gördük. Yoldaşlar böyle yapmamamız gerektiğini söylemeye başladı. Neden kendimiz örgütlenip, kaç gün kolektif işleri, kaç gün kendi işlerimizi yapacağımız konusunda bir karara varmıyoruz?

Her şeyden önce bu fikir kadın yoldaşlardan geldi. Kolektif olarak çalıştıkları için, bir kadın yoldaş çocuğunu milpaya bir şey almaya gönderdiğinde, herkes gidiyor ve orada ne varsa toplanıyordu; çünkü milpa herkese aitti ama bir anlaşma yoktu.

Kadın yoldaşlar bunu bir sorun olarak görmeye başladılar ve işleri yapmanın çeşitli yollarını keşfettiler. Örneğin birisi kolektif milpadan mısır almak istediğinde ne yapılacağını bilmiyordu, çünkü o zaman mısırın hepsi hızlıca bitiyordu. Nasıl kullanılacağı üzerine bir anlaşma olmadığı için kolektif biçim bozuluyordu. Böylece kadın yoldaşlar bir anlaşma yaptılar—x gün hep beraber kolektif olarak çalışacağız ve x gün kendimiz için çalışacağız.

Kolektif çalışma köy seviyesinde yapılıyor, yani yerel seviyede, toplulukta; ayrıca bucak dediğimiz seviyede, 40, 50, 60 köyden oluşan bucaklarda yapılıyor ve ayrıca belediye seviyesinde, 3, 4, 5 bölgeyi kapsayan İsyandaki Otonom Zapatist Belediyeler’de kolektif çalışma yapılıyor. “Bölgenin kolektif işleri” dediğimizde ise, Realidad ya da Morelia ya da Garrucha gibi 5 bölgeden birinin tüm belediyelerinin işlerinden bahsediyoruz.

Yani bölgelerden bahsettiğimizde yüzlerce ve yüzlerce köyden bahsediyoruz ve belediye dediğimizde düzinelere köyden bahsediyoruz. Kolektif işler böyle yapılıyor ve kolektif işler sadece Toprak Ana üzerinde yapılıyor.

Size daha net bir örnek vereyim. Şehirden gelen bir kadın yoldaş vardı ve Zapatist yoldaşın eşine bağırdığına ve sarhoş olduğuna şahit olduğunda çok öfkelenmişti. Yoldaşa sakin olmasını, çünkü kadın yoldaşımızın bu konuyu gündem edeceğini ve yarın ya da öbür gün bağıran yoldaşa yönelik bir yaptırım olacağını söyledik. Biz “temiz” kelimesini kullandık diye, mucizevi bir şekilde her şeyin temiz olacağını düşünmemeniz gerekir ya da “siyah” dediğimizde her şeyin siyah olacağını. Hayır, bu, durumu idealize etmek olur. Ama evet, kadın yoldaş bunu bildirecek ve ardından bir yaptırım söz konusu olacak.

Mesele örgütlü olmaktır. Çünkü önceden, kadınlara kötü davranıldığında, hiçbir yetkili, meclis üyesi ya da vali, kadınların sorunlarını çözmüyordu. Ve dahası, yetkililer, meclistekiler ve vali daha da kötüydü; sorunu çözmeleri mümkün müydü?

Kolektif çalışmaya geri dönelim. Biraz önce bahsettiğim şeyin satışı gibi başka tip kolektif işlerimiz de var. Ve bunu sevdiğimiz için yapmıyoruz, çünkü biz Zapatistlere göre, kapitalizmi durdurmak için onu yok etmek zorundayız. Ve onu yok etmenin yollarından biri üretim araçlarını kendi elimize almak ve onları kendimiz yönetmek. O zaman, bir şeyler satarsak — mesela toprak gibi, ama oradaki şey de ne? İçinde çiçeklerin olduğu? Kapitalizm tarafından üretildi, değil mi? Ya taktığım gözlükler? Onlar ne olacak? Üstündeki her şey?

Ama evet, bunu kapitalizme bir çizik atmanın bir yolu olarak düşünüyoruz. Evet, onun karımı biraz düşüreceğimiz doğrudur. Yalan değil, anlıyoruz. Ama biz bir şey yapıyorsak, her birimiz arasındaki iletişim yoluyla bir karara vardığımız için yaparız ve söylemek başka, yapmak başkadır. Mesela, Chedra-hui (süpermarket zinciri) buraya geldiğinde (San Cristóbal de las Casas), burada birçok STK’nın “izin vermeyeceğiz” dediğini hatırlıyorum. “Buradan satın almayacağız” dediler. Verdikleri sözü iki hafta bile tutamadılar. O yüzden, söylemek başka, yapmak başkadır.

Şimdi sizlerle, Toprak Ana’yla ilgili işlerin yanı sıra çeşitli kolektif işleri yaparken keşfetmeye başladığımız bazı şeyleri tartışmak istiyorum. Direnişimizle ilgili bazı şeyleri görmeye, bir şeyler keşfetmeye başladık.

Bu direnişe toplumlarımızdaki yoldaşlarımızla başladık ve direnme fikrinin nasıl doğduğunu size anlatmak istiyorum. Kötü hükümet, ona karşı ayaklandığımız günlerde, bize karşı casusluk yapmaları için insanları kullanmaya ya da onlardan faydalanmaya başladı. Zapatistlerin ne yaptıklarını ve nasıl hareket ettiklerini dinleyen bu insanlara “kulaklar” diyorduk. Yoldaşlar, öğretmenlerin böyle kulak olarak çalıştığını fark ettiler ve onları kovdular.

Böylece yeni bir sorunumuz oldu — artık öğretmenimiz yoktu. O zaman yenilik yapmalı, hayal etmeli ve yaratmalıydık. Sonra, daha önce anlattığım gibi, hükümet herkese birçok proje dağıtacağını söylemeye başladı. Sanki diğerleri bize imrenmeye başlamıştı, çünkü hükümetin bu projeleri, Zapatist olmasınlar diye dağıttığını açıkça görüyorduk. Böylece bizim yüzümüzden bu şeyleri veriyorlardı. “İyi madem” dedik.

Ve o zaman yoldaşlar “Hayır” dediler, isyancı ve militanlar ’94 te öldükleri için. “Eğer silahlanıp oraya gittiysen ve yoldaşlarımız orada öldüyse, kötü hükümetin verdiği artıkları, sadakaları, kırıntıları neden kabul edelim? Henüz Zapatist olmayanları, Zapatist olmasınlar diye satın aldığı gibi, bizi de satın almak istiyor.”

Böylece kötü hükümetten bir şey kabul etmemenin savaşçı olmakla aynı şey olduğu fikri büyüüp çoğalmaya başladı. Sonra, bunun sadece bir şey kabul etmemekten daha fazla olması gerektiğini keşfetmeye başladık. Size bunu anlatıyorum çünkü biz ne zaman Toprak Ana’yı işlemeliyiz demeye başladık, hükümet o zaman partililere projeler dağıtmaya başladı. Biz böyle konuşmaya başlayınca yoldaşlar, “Evet tabii ki, çünkü bizim büyük dedelerimiz ve büyük ninelerimiz hayattayken, fasulyeyi, pirinci, yağı

ve sütü sadaka olarak mı alıyorlardı?” Hayır, tam tersine, emeklerinin hepsi doğrudan patrona gidiyordu. Hükümet size neden bir kilo minsa (mısır unu), maseca (mısır unu), fasulye, vs. versin? Ve bunlar genetiği değiştirilmiş ve kimyasal olmakla kalmıyor, gerçek süt bile değil.

İşte o zaman Toprak Ana’yı işlememiz gerektiğine karar verdik. Ve direnişi gerçekten güçlendirmeye başladık. Bunu hemen anlayan yoldaşların şimdi fasulyesi, mısırı, kahvesi, hindileri ve diğer hayvanları var. Partici olanlar oluklu teneke çatı, çimento ve diğer ucuz inşaat malzemesi alıyorlar. Onlar toprağı işlemediği için ve yoldaşların kaynakları olduğu için, yoldaşların bir ihtiyacı olduğu zaman ve partici-lerden el arabası ya da oluklu çatı almak istedikleri zaman, particiler anında satıyor. Yoldaşlar toprağı işlediği için bunları alacak kaynakları var.

Yoldaşlar neler olduğunun farkına vardı, biz ne yapacağımızı bulduk. Çünkü biz yerliler çok pratik insanlarız. İşe yarayan bir şey gördük mü, “işte şimdi onları hakladık” deriz ve hepimiz onu yapmaya başlarız ve işe yaradığı için devam ederiz. Bu yüzden yoldaşlar toprağı daha da fazla işlediler.

Hükümet tam bu zamanlarda birçok proje dağıtacağını söylemeye başladı. Herkese “şu kırmızı oluklu çatılara bakın” diyorlardı, çünkü verdikleri çatılar hep kırmızıydı. Ama yoldaşlar da evlerine bu çatıları döşemişlerdi. Hükümet “Bakın, bunlar bizim projelerimizden geliyor” derken yalan söylüyordu; çünkü o çatıları yoldaşlar satın almışlardı. Sonra hükümet ne olduğunu anladı ve insanları kontrol etmeye çalıştılar. Evlerini hükümetin verdiği malzemeyle yaptıklarını göstermeye zorladılar. Particiler de aynı kontrolleri yapmaya başladılar çünkü onların da ev projeleri vardı ve aksi halde malzemeler Zapatist’lerin eline geçiyor diyorlardı.

Bizler, Zapatist toplumlarda yaşayanlar, partici kardeşlerimizin şartlarını görüyoruz ve dürüstçe, yoldaşlar, nasıl yaşadıklarını görmek insanı üzüyor. Acı bir üzüntü duyuyoruz çünkü tanıdığımız gençlerin çoğu artık orada değiller. Amerikan rüyasının peşinde, yeşil paraları, dolarları bulmak için gitmişler. Çoğu hiç dönmemiş ve dönenlerin eski benliklerinden bir şey kalmamış ve kötü yoldalar, madde bağımlısı olmuşlar, esrar içiyorlar. Ve esrar içmeyenler de farklı bir kültürle dönmüşler. Artık pozol (Meksika kırsalında öğle yemeği olarak tüketilen, sulandırılmış darıdan yapılan bir içecek) içmek istemiyorlar ve daha kötüsü, ne olduğunu bile bilmiyorlar.

Çocukları anne ya da babalarının evine döndüğünde anne ve babalarının durumu iyi değil çünkü hükümet onları elleri kolları bağlı oturmaya alıştırmış. Beyinleri, Oportunidades (hükümet programı) yardımlarını ne zaman alacaklarına programlanmış. Şimdilerde Prospera diyorlar sanırım. Yani partici kardeşler işe yaramaz hale gelmiş çünkü artık toprağı işlemiyorlar. Sanırım onları tanımlayan terim “itaatkar”.

Kölelik döneminde, en azından patronun seni köleleştirdiğini biliyordun. Ama artık hayır, çünkü şimdi seni alıştırdı, çipini yani beynini programladı. O yüzden neler olduğunu anlamıyorsun ve bunun arkasındaki yüzleri, seni kandıracak olan Peña Nieto ya da Velasco ya da bir başkası görmüyorsun.

Bunu neden yapıyorlar? Çünkü bunlar, istediklerini almak için kullandıkları öbür yüzleri ve istedikleri Toprak Ana, çünkü onun bütün zenginliklerini söküp almak istiyorlar. Toprak Ana’yı almalarının tek yolu zorla almak değil. Ordunun ve polisin öldürmek zorunda olduğu durumu istemiyorlar, ama gün gelecek, yaptıklarına izin vermeyecek olan halkla çatışacaklar. Şimdilik, bütün o projeler halkı onlara alıştırmak için, toprağı işlememeye alışmaları için. Halk bu şekilde alışıyor ve tapuya başvuranlar için durum daha kötü çünkü onu satabilirler.

Sonuçta toprakları ellerinden alınabilir ve partici kardeşlerimize olan budur. Kapitalizmin elde etmeye çalıştığı şey budur—Toprak Ana’da olanlar.

Partici toplumlarda bunu söylediğimizde durum gerçekten üzücü, size örnek vereyim. Umarım o kardeşlerimiz de şimdi buradadır ve söylediklerimizi teyit edebilirler. La Realidad yakınlarında bir toplum var, Nuevo Momón köyüne doğru, sanırım adı Miguel Hidalgo. Birkaç ay öncesine kadar, oradaki kardeşlerimiz, öğretmen yoldaşımız Galeano’yu katleden CIOAC-H içindeydi. Öğretmen yoldaş Galeano’ya olanlardan haftalar sonra, o kardeşlere bir şey oldu. Artık CIOAC olmak istemiyorlardı ve ayrıldılar, farklı parti politikaları, farklı siyasi ideolojiler ve projeleri yüzünden. “Kenara çekilmek, sonunda birbirimizi öldürmekten iyidir” diye karar verdiler. Toplumları, onları şiddetle kovduğunda sığınmak için 94’te (Zapatistlerin) geri aldığı topraklara geldiler.

Orada saygı görmüyorlar. Bunun sorumlusu bir ölçüde o toplumsal örgütlerin liderleri çünkü kendilerini savunmuyorlar, satıyorlar ve bir ölçüde de o örgütün kendilerini örgütlenmeyen erkek ve kadınları.

Bahsettiğimiz felaket durum bu. Hükümet, o partici toplumları bu duruma alıstırmiş ama size bir, bir buçuk ay önce olan bir şeyi anlatayım. Biliyorsunuz, hükümet, sosyal yardımlarda kesinti yapmak zorunda kalacağını açıkladı ve o toplumlarda öğrenciler okuma yazma bilmediği halde burs alıyorlar. Her öğrenci 1000 ya da 1200 pezo alıyordu ve örneğin okula giden dört çocuğu olan bir aile 5000 pezo alıyordu. Anne babalar buna alıştılar.

Artık bu aile, dört çocuk için toplam 800 pezo alıyor. Şimdi bu aile “Şimdi bizi oyuna getirdiler” diyor. Evet kardeşlerim, sizi oyuna getirdiler. Size ne diyebiliriz?

Anarşist Kütüphane

Subcomandante Insurgente Moisés
Zapatistlerin Perspektifinden Ekonomi Politik - II
Anarşist Ekonomi Tartışmaları (23)
03.01.2017

Çeviri: Özgür Oktay - Bu Yazı Meydan Gazetesi'nin 35. sayısında yayınlanmıştır.

tr.anarchistlibraries.net